

# OBSAH

Předmluva k druhému vydání	3
Předmluva k prvnímu vydání	4

## DÍL PRVNÍ

### OBECNÉ ZÁKLADY PEDAGOGIKY

#### *Kapitola I. Předmět a metoda pedagogiky*

1. Obecný pojem pedagogiky	5
2. Výchova, vzdělání a vyučování	6
3. Dědičnost, prostředí a výchova	7
4. Filosofické základy pedagogiky	14
5. Metody vědeckého pedagogického bádání	18
6. Soustava pedagogických věd	20

#### *Kapitola II. Nejdůležitější etapy, jimiž prošel vývoj výchovy a pedagogiky jako vědy*

1. Třídně historický ráz výchovy	21
2. Výchova v prvobytné společnosti	22
3. Výchova v otrokářské společnosti	22
4. Výchova ve feudální společnosti	23
5. Výchova v kapitalistické společnosti	28
6. Škola a pedagogika v Rusku	30
7. Výchova v socialistické společnosti	40

#### *Kapitola III. Cíle a úkoly komunistické výchovy*

1. Obecné cíle výchovy	49
2. Cíle a úkoly tělesné výchovy	51
3. Cíle a úkoly rozumové výchovy	53
4. Cíle a úkoly polytechnického vzdělání	56
5. Cíle a úkoly mravní výchovy	60
6. Cíle a úkoly estetické výchovy	63

#### *Kapitola IV. Systém lidového vzdělání*

1. Pojem systému lidového vzdělání	65
2. Osvětová politika a systém lidového vzdělání v předrevolučním Rusku	65
3. Základní principy státní politiky v oboru lidového vzdělání v SSSR	67
4. Základní etapy, kterými prošel vývoj lidového vzdělání v SSSR	70
5. Systém lidového vzdělání v SSSR	74
6. Systém lidového vzdělání v kapitalistických zemích	80
7. Systém lidového vzdělání v zemích lidové demokracie	82

## DÍL DRUHÝ

### THEORIE VYUČOVÁNÍ (DIDAKTIKA)

#### *Kapitola V. Učení o vyučovacím procesu*

§ 1. Předmět a základy didaktiky . . . . .	84
§ 2. Vyučování jako vedení . . . . .	88
§ 3. Vyučování jako poznávací proces . . . . .	91

#### *Kapitola VI. Principy sovětské pedagogiky*

§ 1. Všeobecný pojem didaktických principů . . . . .	97
§ 2. Princip názornosti . . . . .	97
§ 3. Princip, podle něhož si žáci musí vědomosti osvojovat uvědoměle . . . . .	102
§ 4. Princip trvalého osvojování vědomostí . . . . .	105
§ 5. Princip soustavného vyučování . . . . .	107
§ 6. Princip srozumitelnosti vyučování . . . . .	109

#### *Kapitola VII. Obsah vyučování*

§ 1. Učební plány . . . . .	111
§ 2. Učební osnovy . . . . .	114
§ 3. Učebnice . . . . .	118
§ 4. Výchovný a vzdělávací význam předmětů, kterým se učí v sedmileté škole . . . . .	120

#### *Kapitola VIII. Vyučovací hodina v sovětské škole*

§ 1. Učební soustava vyučovacích hodin ve třídách . . . . .	130
§ 2. Vyučovací hodina jako základní organizační forma učení ve škole . . . . .	132
§ 3. Samostatná práce žáků . . . . .	141

#### *Kapitola IX. Vyučovací metody*

§ 1. Rozmanitost vyučovacích metod . . . . .	142
§ 2. Metody, jimiž učitel soustavně vykládá učební látku . . . . .	147
§ 3. Rozhovor jako vyučovací metoda . . . . .	156
§ 4. Práce s knihou . . . . .	164
§ 5. Laboratorní metoda . . . . .	167
§ 6. Exkurse . . . . .	171
§ 7. Cvičení . . . . .	173
§ 8. Prověřování a hodnocení žákovských vědomostí . . . . .	177

## DÍL TŘETÍ

### THEORIE VÝCHOVY

#### *Kapitola X. Základy mravní výchovy*

§ 1. Obecné úkoly mravní výchovy . . . . .	188
§ 2. Výchova komunistického uvědomění . . . . .	189
§ 3. Výchova mravních dovedností a zvyků . . . . .	195
§ 4. Výchova mravních citů . . . . .	199
§ 5. Výchova vůle a charakteru . . . . .	205



## Kapitola XI. Methody mravní výchovy

1. Přesvědčování	216
2. Příklad a autorita ve výchově	222
3. Pochvala a pokárání	225
4. Životospráva a její úloha ve výchově	231
5. Dětské hry a jejich úloha v mravní výchově	235
6. Společenská práce a její úloha v mravní výchově	236

## Kapitola XII. Výchova sovětského vlasteneckví

1. Jak pěstovat vlastenecké citění dětí	237
2. Výchova vlasteneckého uvědomění a chování	242

## Kapitola XIII. Pracovní výchova

1. Práce jako prostředek a cíl mravní výchovy	249
2. Jak vychovávat děti, aby si zvykly činnosti	252
3. Tělesná práce školních dětí	256

## Kapitola XIV. Výchova uvědomělé kázně

1. Význam uvědomělé kázně	262
2. Cesty a prostředky, jak vychovávat uvědomělou kázeň	266
3. Povzbuzení	272
4. Trestry	275

## Kapitola XV. Estetická výchova

1. Cíle a význam estetické výchovy	279
2. Estetická výchova v různých stádiích dětského věku	282

## Kapitola XVI. Tělesná výchova žáků

1. Systém tělesné výchovy v rodině a ve škole	287
2. Tělesná výchova ve škole	290

## Kapitola XVII. Komsomolské a pionýrské organizace ve škole a jejich úloha ve výchově žákovského kolektivu

1. XI. sjezd VLKSM o úkolech komsomolských organizací	295
2. Práce Komsomolu ve škole	297
3. Pionýrské organizace ve škole	304
4. Žákovský kolektiv a jeho úloha ve výchově	310
5. Výchova přátelství a soudružství	315
6. Jak pedagog řídí dětský kolektiv	322
7. Žákovské organizace	324

## Kapitola XVIII. Mimotřídní a mimoškolní práce

1. Význam mimotřídní práce	328
2. Mimotřídní práce ve škole	331
3. Mimoškolní práce s dětmi	338

## Kapitola XIX. Učitel sovětské školy

1. Učitel a jeho úloha ve výchově dorůstajícího pokolení	340
2. Zvláštnosti práce učitele na střední škole	348

*Kapitola XX. Rodina a škola*

§ 1. Dítě v rodině . . . . .	355
§ 2. Spolupráce školy a rodiny při výchově dětí . . . . .	364

DÍL ČTVRTÝ

NAUKA O ŠKOLE

*Kapitola XXI. Správa a vedení školy*

§ 1. Ředitel sovětské školy . . . . .	369
§ 2. Řád ve škole . . . . .	373
§ 3. Plánovitost v práci školy . . . . .	376

*I. T. Ogorodnikov - P. N. Šimbirjov*

PEDAGOGIKA

Překladatel dr. Jarmila Kalousková  
522. kniha edice Dědictví Komenského

*Pedagogická přítomnost*  
sv. 15

Vedoucí redaktor pedagogické literatury Sáva Racek - Odpovědný redaktor  
Sáva Racek - Obálka Antonín Homolka - Technický redaktor Karel Soldát  
Korektor Václav Pokorný

Plánovací skupina 301-02-45. Číslo povolení 62532/51/4/III/1. Čís. publ. 1088/Čkm DK 43  
Vydalo Státní pedagogické nakladatelství v nákladu 25.400 výtisků. Do sazby 17. 6. 1952.  
Do tisku 10.8.1952. Vydání I. Plánovacích archů 24,25. Autorských archů 29,62. Vydavatelských  
archů 29,75. Skupina papíru 222-16. Formát a váha archu 61 x 86/80 g. Vytiskly Severočeské  
tiskárny, národní podnik v Liberci. Druh písma borgis Ideal News. Druh tisku knihtisk.

Všeobecná daň 1%.

Cena brož. 44.— Kčs. Cena váz. 60.— Kčs.